
Altres procediments per a la depuració de la responsabilitat criminal

PID_00268262

Pablo Llarena Conde

Temps mínim de dedicació recomanat: 3 hores

Pablo Llarena Conde

Magistrat del Tribunal Suprem.

La revisió d'aquest recurs d'aprenentatge UOC ha estat coordinada pel professor: Jordi Garcia Alberó (2019)

Cinquena edició: setembre 2019
Autoria: Pablo Llarena Conde
Llicència CC BY-NC-ND d'aquesta edició, FUOC, 2019
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Realització editorial: FUOC

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Índex

1. El procediment ordinari	5
1.1. Àmbit d'aplicació	5
1.2. Especialitats en la fase instructora	6
1.3. La fase intermèdia o de preparació de judici oral	7
1.4. La fase del judici oral	8
2. El procediment per a l'enjudiciament ràpid de determinats delictes	10
2.1. Àmbit d'aplicació	10
2.2. Tramitació en la fase instructora	11
2.2.1. Diligències urgents	11
2.3. Fase intermèdia o preparació de judici oral	12
2.4. El judici de conformitat	14
3. El procediment davant el tribunal del jurat	15
3.1. Àmbit d'aplicació	15
3.1.1. Aspecte objectiu	15
3.1.2. Aspecte subjectiu	17
3.1.3. Aspecte valoratiu	18
3.2. Tramitació de la fase instructora	18
3.2.1. Compareixença	18
3.2.2. L'objecte del procés	18
3.3. Fase intermèdia	19
3.4. El judici oral	20
3.5. El judici de conformitat	22
4. El judici per delictes lleus	23
4.1. Competència	23
4.2. Especialitats	23
Exercicis d'autoavaluació	27
Solucionari	29
Abreviatures	30

1. El procediment ordinari

El procediment ordinari és conegut en la pràctica forense amb el terme de *sumari ordinari* i és el procediment que estableix la Llei d'enjudiciament criminal com a procediment tipus. Per tant, és el procediment que regula l'extens articulat de la LECrim, fins al punt que la resta de procediments són previsions excepcionals a la regulació general establerta per al procediment ordinari.

No obstant això, el fet que la major part dels delictes dels quals coneix la jurisdicció se situïn dins de l'àmbit d'aplicació del procediment abreujat ha fet que hàgim estudiat abans el procediment abreujat –que és el d'ús professional ordinari– i que abordem ara el procediment sumari o ordinari.

1.1. Àmbit d'aplicació

El procediment ordinari resulta aplicable per a l'enjudiciament dels delictes que tenen prevista –en la consideració en abstracte– una pena privativa de llibertat de durada superior a nou anys.

La regla penològica no es recull en un article concret, sinó que deriva del fet que aquest procediment sigui –com hem dit– el de previsió normal i que l'article 757 de la LECrim exceptuï que han de ser objecte d'enjudiciament pels tràmits del procediment abreujat els delictes “castigats amb una pena privativa de llibertat no superior a nou anys, o bé amb qualsevol altra pena de diferent naturalesa tant si és única, conjunta o alternativa, sigui quina en sigui la quantia o la durada”.

Tan aviat com un jutge tingui coneixement de la comissió d'un delictes que tingui assenyalada una pena superior a nou anys de presó, ha de dictar una interlocutòria en què ordeni la incoació del sumari ordinari. No obstant això, hi ha nombrosos supòsits en què s'inicia el procediment pels tràmits del procediment abreujat i sorgeixen després els indicis que evidencien la possible concurrència d'un subtipus agreujat que justifica –per l'específica pena que té– l'aplicació del procediment que analitzem. En aquests casos, el jutge ha de dictar una interlocutòria d'acomodació del procediment abreujat a les normes del procediment ordinari, sense que això comporti la repetició obligada del que ja s'ha actuat, que serà vàlid en els termes del procediment que s'havia seguit fins llavors, tal com recull l'article 760 de la LECrim.

Art. 760 LECrim

Iniciat un procés d'acord amb les normes del procediment abreujat, "així que resulti que el fet no està comprès en cap dels supòsits de l'article 757, s'ha de continuar d'acord amb les disposicions generals d'aquesta Llei, sense retrocedir en el procediment llevat que calgui practicar diligències o realitzar actuacions d'acord amb els preceptes legals esmentats. Per contra, iniciat un procés d'acord amb les normes comunes d'aquesta Llei, se n'ha de continuar la substanciació d'acord amb les d'aquest títol així que consti que el fet enjudiciat està comprès en algun dels casos de l'article 757".

1.2. Especialitats en la fase instructora

Hem de tenir en compte el següent:

1) L'article 384 de la LECrim disposa que, des que resulti del sumari algun indicatiu racional de criminalitat contra determinada persona, s'ha de dictar una interlocutòria en què ha de ser declarada processada i en què s'ha de manar que s'entenguin amb ella les diligències en la forma i de la manera disposada en aquest títol i en els altres d'aquesta llei; l'article afegeix que el processat es pot aconsellar, des del moment de ser-ho, de lletrat, mentre no estigui incomunicat, i se'n pot valer, sia per a instar la ràpida terminació del sumari, sia per a sol·licitar la pràctica de diligències que l'interessin, i per a formular pretensions que afectin la seva situació.

Així es constitueix la interlocutòria de processament com l'acte processal pel qual s'inculpa una persona encausada en un procediment sumari¹. No obstant això, en la pràctica forense se sol fer la inculpció en els mateixos termes que es fa en el procediment abreujat, és a dir, amb la instrucció de drets a què fa referència l'article 118 de la LECrim. En aquests supòsits, la interlocutòria de processament és una interlocutòria valorativa que dicta el jutge d'instrucció quan ja està avançada la investigació, i fixa precisament els fets que s'entenen indiciàriament provats –en vista de la investigació– i les persones contra les quals hi ha indicis seriosos i fermes de responsabilitat criminal. Una pràctica que es basa en el fet que l'article 384 de la LECrim condiciona l'emissió de la interlocutòria de processament al fet que hi hagi "indicis racionals de criminalitat contra determinada persona".

Aquesta manera processal de procedir presenta l'avantatge que la inculpció –en els termes de l'article 118 de la LECrim– informa l'encausat de la seva condició de subjecte passiu del procediment i li atorga l'estatut de defensa que li és predicable, de manera que la interlocutòria de processament serveix per a concretar l'espai objectiu i subjectiu d'imputació que resulta de les fonts de prova. Quan la interlocutòria de processament s'usa així, orienta les parts a valorar si la investigació feta és suficient per a la pretensió acusatòria o de defensa de cada part o si resulta convenient demanar alguna diligència d'investigació que pugui reforçar la seva tesi.

⁽¹⁾Recordem que en el procediment abreujat no hi ha la interlocutòria de processament.

2) A diferència del procediment abreujat, en què l'advocat pot assumir la representació processal de l'inculpat fins al moment de l'obertura del judici oral (art. 768 LECrim), en el procediment ordinari la postulació completa és obligada.

3) Tot reconeixement pericial l'han de fer dos perits (art. 459 LECrim), a diferència del procediment abreujat, en què n'hi ha prou de la intervenció d'un sol perit si el jutge ho estima suficient (art. 778 LECrim).

4) En els casos de lesions derivades de l'acció delictiva, és obligat tancar l'informe pericial quan s'ha acabat el procés de sanitat, mentre que en el procediment abreujat es pot prosseguir la tramitació (sense haver-se tancat el procés de sanitat esmentat) quan sigui possible formular un escrit d'acusació.

5) La pràctica d'autòpsia és obligatòria, mentre que en el procediment abreujat es pot dispensar quan el metge forense o qui actuï en nom seu dictaminin complidament la causa i les circumstàncies rellevants de la mort sense necessitat d'aquella.

6) El jutge ha de procedir a l'aixecament del cadàver, sense que sigui aplicable la previsió específica del procediment abreujat segons la qual es pot actuar amb la sola compareixença del metge forense (art. 788 LECrim).

7) En el procediment abreujat, tota resolució judicial –que no estigui exceptuada de recurs– és susceptible de recurs de reforma i apel·lació. L'apel·lació es pot interposar subsidiàriament amb el recurs de reforma o separatament i sense que per a presentar l'apel·lació calgui interposar prèviament el recurs de reforma. En el procediment ordinari, el recurs d'apel·lació només es pot interposar en casos en què la llei ho habiliti expressament i sempre amb interposició prèvia o simultània del recurs de reforma (art. 217 i 222 LECrim).

1.3. La fase intermèdia o de preparació de judici oral

A diferència del procediment abreujat, en què és competència del jutge d'instrucció valorar l'abast indicatiu de les fonts de prova i –d'acord amb això– acordar l'obertura del judici oral contra l'inculpat o el sobreseïment de les actuacions, en el procediment ordinari aquesta anàlisi correspon a l'òrgan judicial que ha de fer l'enjudiciament, això és, a l'Audiència Provincial.

El jutge d'instrucció s'ha de limitar a dictar la interlocutòria de processament si entén que les diligències d'investigació han aportat indicis racionals de responsabilitat criminal contra l'encausat i després ha de dictar una interlocutòria de conclusió del sumari quan entengui esgotada la investigació necessària per a resoldre sobre l'enjudiciament (art. 622 LECrim). Si entén que les inves-

tigacions no indiquen prou bé aquesta responsabilitat, s'ha de limitar a dictar la interlocutòria de conclusió del sumari quan s'hagi acabat aquella, sense processar l'encausat.

Art. 622 LECrim

L'article 622 de la LECrim disposa que practicades les diligències decretades d'ofici o a instàncies de part pel jutge instructor, si aquest considera acabat el sumari, ho ha de declarar així, i ha de manar remetre les actuacions i les proves al tribunal competent per a conèixer del delictes.

La decisió relativa a si s'obre el judici oral contra l'encausat l'ha de prendre l'Audiència Provincial i ho ha de fer en dos temps:

1) Rebuda la causa per l'Audiència Provincial, s'ha de donar trasllat successiu a les diferents parts perquè –en un termini de tres a deu dies– manifestin si estan d'acord amb la terminació de la fase d'instrucció i es pronunciïn si escau sobre l'obertura del judici oral o el sobreseïment de les actuacions. Completat el trasllat, el tribunal ha de dictar després una interlocutòria que confirmi o revoqui la interlocutòria de conclusió del sumari dictada pel jutge d'instrucció (art. 627 i 630 LECrim).

Si es revoca aquesta interlocutòria, s'ha de manar retornar el procés al jutge que l'ha remès, i expressar les diligències que s'han de practicar (art. 631 LECrim).

2) Si és confirmada la interlocutòria que declara acabat el sumari, el tribunal ha de resoldre, dins del tercer dia, respecte de la sol·licitud del judici oral o de sobreseïment (art. 632 LECrim).

A diferència també del procediment abreujat, en què l'escrit de qualificació provisional de les acusacions precedeix l'obertura del judici oral, en el sumari ordinari els escrits d'acusació i defensa s'han de presentar –de manera successiva i per aquest ordre– amb posterioritat a l'obertura del judici oral (art. 649 i 652 LECrim).

1.4. La fase del judici oral

Si la pena prevista és superior a nou anys de presó, no hi pot haver el judici de conformitat amb les parts. No obstant això, a la pràctica no resulten infreqüents els supòsits de conformitat encoberta, això és, convingut l'objecte del procés entre les acusacions i la defensa, s'inicia la pràctica de la prova en què l'inculpat reconeix els fets que l'acusació vol condemnar. Després del reconeixement, les acusacions renuncien a la resta de prova proposada (testifical, pericial i documental) i modifiquen les seves conclusions en el sentit de qualificar els fets i peticionar la pena que hagi estat convinguda. Culminat el judici oral i en virtut del principi acusatori, el tribunal no podrà imposar una pena més greu que la sol·licitada per les acusacions.

La regulació que es fa del judici oral (art. 689 LECrim) no recull la fase de qüestions prèvies que s'estableix per al procediment abreujat en l'article 787.

La de declinatòria de jurisdicció; la prescripció del delictes; l'amnistia o indult; o la falta d'autorització administrativa per a processar en els casos en què calgui, s'han de plantejar com a article de pronunciament previ en els tres dies següents al temps que es va donar per a la qualificació del delictes (art. 666 i 667). Si no es va fer, de la mateixa manera que la resta de supòsits que recull l'article 787, s'han d'al·legar en conclusions i resoldre en sentència.

Aquesta regulació determina la impossibilitat que al començament del judici es pugui proposar una prova diferent de la peticionada en els escrits de qualificació provisional, sense perjudici que no falten tribunals que consenten un innominat tràmit de qüestions prèvies.

2. El procediment per a l'enjudiciament ràpid de determinats delictes

2.1. Àmbit d'aplicació

Regulat en els articles 795 *et seq.* de la LECrim, té un àmbit d'aplicació molt restringit. Aquest procediment és procedent quan concorren els elements següents:

1) La *noticia criminis* ha d'accedir al jutjat d'instrucció per mitjà d'un atestat (no d'una denúncia o querella). L'exigència deriva del fet que aquest procediment obté la celeritat perquè hi ha nombroses diligències d'investigació que les fa la policia de manera preprocessal, de manera que quan arriba al jutjat d'instrucció, no solament s'informa del delicte, sinó que s'aporta policialment un conjunt d'actuacions que permeten al jutge establir el pronòstic que el procés es podrà instruir en el termini breu de què es disposa.

2) Que la pena assenyalada al delicte comès no sigui superior a cinc anys de presó o no superi els deu anys de durada quan sigui pena d'una altra naturalesa.

3) Que l'encausat sigui presentat al jutjat com a detingut o –si no va ser detingut o va ser posat en llibertat per la policia– ha d'haver estat citat perquè comparegui davant del jutjat durant el seu servei de guàrdia.

4) Que es doni, a més, alguna de les circumstàncies següents:

a) Tractar-se d'un delicte flagrant, en els termes definits pel legislador en el propi article 795 o

b) Que el delicte imputat sigui dels que preveu específicament la norma i que són:

- Delictes de lesions, coaccions, amenaces o violència física o psíquica habitual, comesos contra les persones a què es refereix l'article 173.2 del CP.
- Delictes de robatori, furt o furt i robatori d'ús de vehicles.
- Delictes contra la seguretat del trànsit.
- Delictes de danys referits en l'article 263 del CP.

Violència habitual

Cal fixar-se en el fet que la violència habitual és normalment un delicte que exigeix una investigació i no es pot fer normalment en el temps del servei de guàrdia.

- Delictes contra la salut pública previstos en l'article 368, incís segon, del CP.
- Delictes flagrants relatius a la propietat intel·lectual i industrial que prevenen els articles 270, 273, 274 i 275 del CP.

Delictes contra la salut pública

S'ha criticat el fet que no s'hi hagin inclòs els delictes contra la salut pública, en la modalitat de substàncies que causen un dany greu a la salut, malgrat que a vegades –passar-se paperetes– són senzills d'instruir.

No obstant això, s'ha de destacar que en aquests casos el jutge d'instrucció no té facultat discrecional d'eludir aplicar el procediment per a l'enjudiciament ràpid de determinats delictes, per a optar pel procediment abreujat. La incoació d'aquesta modalitat del procés és obligada, si bé l'article 798.2 –com veurem– permet deixar el judici ràpid si s'aprecia la impossibilitat de practicar en el servei de guàrdia totes les diligències d'investigació (de càrrec i descàrrec) que es considerin necessàries.

2.2. Tramitació en la fase instructora

Com hem dit, la possibilitat d'abordar aquest enjudiciament accelerat descansa en el fet que bona part de les fonts de prova són recaptades policialment i són immediatament posades a la disposició del jutge d'instrucció, i fins i tot els agents citen els perjudicats, els testimonis i eventualment l'inculpat, perquè compareguin davant el jutjat de guàrdia el dia mateix en què es presentarà l'atestat.

Les facultats d'actuació policial estan recollides en l'article 796 de la LECrim, si bé no comporten una ampliació essencial de les que amb caràcter general recullen els articles 282 i 786 de la LECrim.

2.2.1. Diligències urgents

Podem destacar tres diligències urgents:

1) Incoació.

Rebut l'atestat, el jutge ha d'incoar la fase d'investigació anomenada *diligències urgents*, que es caracteritzen per la peremptorietat en la tramitació, ja que totes les diligències d'investigació s'han de fer durant el servei de guàrdia.

No obstant això, per als partits judicials en què el servei de guàrdia no és de vint-i-quatre hores, sinó superior, la llei estableix que, si l'atestat es rep en les últimes quaranta-vuit hores d'aquest servei de guàrdia, es pot ampliar el termini d'actuació a les setanta-dues hores següents a la finalització del servei.

La interlocutòria d'incoació de diligències urgents no és susceptible de recurs, tenint en compte que la substanciació del recurs que es pugui interposar malmetria l'operativitat del sistema. En tot cas, si el jutge incoa aquestes diligències urgents i impedeix amb això abordar una investigació de defensa que sigui necessària, no hi ha res que impedeixi sol·licitar la nul·litat de l'actuació (per indefensió) davant el jutjat penal o davant l'Audiència Provincial en ocasió del recurs d'apel·lació que es pugui arribar a interposar.

2) Diligències d'investigació. Com hem dit, les diligències s'han de practicar immediatament (art. 797 LECrim) i s'admet la possibilitat de practicar una prova anticipada quan calgui.

3) Postulació. D'acord amb l'article 797 LECrim, el lletrat pot assumir la representació processal de l'inculpat durant totes les actuacions que tinguin lloc davant el jutge de guàrdia.

2.3. Fase intermèdia o preparació de judici oral

Es caracteritza pel fet de ser immediata a una investigació peremptòria i pel de tenir un tràmit oral. El jutge d'instrucció ha d'oïr les parts, les quals poden sol·licitar:

1) El sobreseïment de les actuacions.

2) La transformació del procediment quan correspongui. Aquí es preveu la petició de portar el procediment pels tràmits del judici per delictes lleus o –fins i tot– el procediment davant el tribunal del jurat (veg. “Amenaces condicionals”) o sumari ordinari (pensem, per exemple, en el fet que s'entengui que unes lesions són reflex d'un homicidi en temptativa). No obstant això, la possibilitat més freqüent és entendre que les diligències d'investigació fetes durant el servei de guàrdia no són suficients i que cal incorporar –com a càrrec o descàrrec– determinades fonts de prova, que no es poden aconseguir en els termes de la guàrdia. En aquests casos, la part no solament ha de sol·licitar la realització d'aquestes diligències, sinó que ha de reclamar la transformació de les diligències urgents en diligències prèvies i que el procés continuï d'acord amb els tràmits del procediment abreujat.

3) La continuació pels tràmits del procediment per a l'enjudiciament ràpid de determinats delictes.

Si el jutge acorda el sobreseïment o la transformació en un procediment d'una altra naturalesa, ha conclòs l'exigència d'especial celeritat que caracteritza el judici ràpid que analitzem. En aquest sentit, la decisió del jutge revesteix la forma ordinària de qualsevol interlocutòria i s'hi pot recórrer en els termes del procediment que s'incoï.

Si s'acorda la continuació pels tràmits del procediment d'urgència, aquesta decisió ha de tenir la forma d'una interlocutòria oral, la qual cosa no implica que no hagi de ser motivada o que no sigui obligat documentar en acta la motivació i decisió adoptada.

Contra aquesta decisió de prossecució no s'hi pot recórrer. Cal fixar-se en el fet que a vegades es pot donar el cas que alguna de les parts hagi sol·licitat determinades diligències d'investigació i que continuï el procediment pels tràmits del procediment abreujat. La llei permet que el jutge desestimi aquestes diligències i ordeni la continuació pel procediment d'urgència. Tenint en compte que no es pot recórrer contra la decisió, l'eventual indefensió s'ha de denunciar –una altra vegada– davant el jutge penal (qüestió prèvia) o davant l'Audiència Provincial en ocasió de l'apel·lació de la sentència que es pugui dictar.

Després d'acordar la prossecució de forma oral, el jutge ha d'oïr les parts sobre l'obertura del judici oral o sobreseïment de la causa i ha de tornar a resoldre de forma oral i sense possibilitat d'impugnació pel que fa a l'obertura del judici oral.

Obert el judici, es plantegen formes de presentació de l'acusació:

- Si només exerceix l'acusació el Ministeri Públic, ha de presentar l'acusació de manera immediata, i ho pot fer de forma oral o per escrit.
- Si hi ha acusació particular personada, el jutge ha d'emplaçar les acusacions a presentar un escrit d'acusació en un termini no superior a dos dies.

Presentat l'escrit d'acusació, la defensa té tres possibilitats d'actuació:

- Conformer-se amb la petició acusatòria de més gravetat, en els termes que després veurem.
- Presentar les conclusions de defensa immediatament i de forma oral.
- Sol·licitar un termini per a presentar l'escrit de defensa, en vista de la pretensió acusatòria. En aquest cas, ha de ser emplaçada perquè ho faci en el termini de cinc dies. No obstant això, l'escrit s'ha de presentar en el jutjat penal, ja que el jutjat d'instrucció ha de citar llavors les parts perquè compareguin davant el jutge penal, en el lloc, dia i hora que s'assenyali per a fer el judici oral en el termini màxim de quinze dies.

2.4. El judici de conformitat

La màxima especialitat d'aquest procediment se centra en aquest punt. L'article 801 de la LECrim possibilita que, si hi ha conformitat entre la major acusació i la defensa, el mateix jutge d'instrucció pugui dictar sentència, i evitar així la remissió de la causa al jutjat penal per a l'enjudiciament. La mesura, orientada a la disminució del col·lapse dels òrgans d'enjudiciament, es fomenta amb la concessió d'un benefici que consisteix en el fet que el jutge d'instrucció imposa la pena sol·licitada (i admesa per l'acusat) però reduïda en un terç, i ho fa encara que comporti la imposició d'una pena inferior al límit mínim previst en el CP.

No obstant això, aquesta conformitat privilegiada exigeix dos requisits que pot ser que no concorrin en tots els casos:

- 1) Els fets objecte d'acusació han d'haver estat qualificats com a delictes castigats amb pena de fins a tres anys de presó, amb pena de multa amb independència de la quantia o amb una pena de diferent naturalesa en què la durada no excedeixi els deu anys.
- 2) Tractant-se de pena privativa de llibertat, cal que la pena sol·licitada o la suma de les penes sol·licitades no superi, reduïda en un terç, els dos anys de presó.

No podem acabar sense fer referència a l'execució. Quan el fiscal i les parts personades expressin la decisió de no recórrer, el jutge d'instrucció ha de declarar oralment la fermesa de la sentència i ha de resoldre si escau sobre la concessió o denegació de la suspensió o substitució de la pena.

A partir d'aquesta decisió, l'execució de la sentència correspon al jutge penal. No obstant això, per a facilitar el compliment correcte del que s'ha disposat, sense que hi hagi llacunes de competència que possibilitin la fugida o ocultació del reu, el legislador ha atribuït al jutge d'instrucció una mínima competència en matèria executiva, de manera que l'article 801.4 estableix que el jutge de guàrdia ha d'acordar el que és procedent sobre la posada en llibertat o l'ingrés a la presó del condemnat i ha de fer els requeriments que se'n derivin, i després ha de remetre les actuacions al jutjat penal que correspongui, que n'ha de continuar l'execució.

3. El procediment davant el tribunal del jurat

El procediment davant el tribunal del jurat el regula la Llei orgànica 5/1995, de 22 de maig, i sorgeix en desenvolupament de la previsió que estableix l'article 125 de la CE.

Art. 125 CE

“Els ciutadans podran exercir l'acció popular i participar en l'Administració de Justícia mitjançant la institució del Jurat, en la forma i en els processos penals que la llei determini [...]”

3.1. Àmbit d'aplicació

De conformitat amb l'article 24 de la seva pròpia llei reguladora, per a la incoació del procediment davant el tribunal del jurat cal la concurrència de tres aspectes: l'objectiu, el subjectiu i el valoratiu.

3.1.1. Aspecte objectiu

D'entrada, cal que els fets objecte d'investigació judicial siguin constitutius d'un delictes la competència del qual sigui atribuïda al tribunal del jurat. Aquests fets els fixa l'article 1 de la llei. És evident que la descripció de delictes que fa l'article 1.1 de la llei és més àmplia (pel fet de ser genèrica) que la que estableix l'article 1.2, i cal destacar que les Audiències Provincials –de manera unànime– donen prevalença al número 2, que recullen com un sistema de *numerus clausus*, sense perjudici de la competència ampliada a altres delictes que pugui comportar la connexió.

Així, doncs, els delictes que en principi són competència del tribunal del jurat són:

1) L'homicidi i l'assassinat (art. 138 a 140 CP).

Exclusions

S'exclouen les formes preparatòries (provocació, conspiració i proposició per a delinquir) i les formes imperfectes (temptativa), que han de ser enjudiciades per un tribunal professional (art. 5.1). També queda exclòs l'homicidi imprudent, l'eutanàsia activa o l'auxili o inducció al suïcidi.

2) Les amenaces (art. 169.1 CP), però només en cas que es tracti d'amenaces condicionals.

3) L'omissió del deure de socors (art. 195 i 196 CP).

4) La violació de domicili (art. 202 i 204 CP).

- 5) La infidelitat en la custòdia de documents (art. 413 a 415 CP).
- 6) El suborn (art. 419 a 426 CP).
- 7) El tràfic d'influències (art. 428 a 430 CP).
- 8) La malversació de fons públics (art. 432 a 434 CP).
- 9) Els fraus i exaccions il·legals (art. 436 a 438 CP).
- 10) Les negociacions prohibides a funcionaris (art. 439 i 440 CP).
- 11) La infidelitat en la custòdia de presos (art. 471 CP).

Tot plegat, sempre que aquests delictes no siguin competència –per raó de la matèria– de l'Audiència Nacional, cas en què ha de ser competent aquesta Audiència, amb les regles ordinàries que siguin procedents.

El judici davant el tribunal del jurat es fa davant l'Audiència Provincial (el magistrat president ha de ser un magistrat de l'Audiència Provincial), tret que algun dels inculpats estigui aforat al Tribunal Superior de Justícia, cas en què s'ha de fer abans el tribunal del jurat, presidit per un magistrat d'aquest tribunal. Quan l'inculpat estigui aforat al Tribunal Suprem, la jurisprudència té establert que ha de ser enjudiciat per aquest i no pel tribunal del jurat.

La **connexió** és la qüestió que ha plantejat més problemes pràctics respecte de la competència del tribunal del jurat.

L'article 5.2 de la Llei del jurat (LJ) disposa que la competència del tribunal del jurat s'ha d'estendre a l'enjudiciament dels delictes connexos, sempre que la connexió tingui l'origen en algun dels supòsits següents:

- 1) Que dues o més persones reunides cometin simultàniament els diferents delictes.
- 2) Que dues o més persones cometin més d'un delicte en diferents llocs o temps, si hi ha hagut concert per a fer-ho.
- 3) Que algun dels delictes s'hagi comès per a perpetrar-ne d'altres, facilitar-ne l'execució o procurar-ne la impunitat.

En tot cas, la llei estableix que l'enjudiciament de delictes connexos només l'ha de fer el Tribunal del Jurat en els supòsits en què –si es jutgen els delictes separatament– es pugui trencar la continuïtat de la causa, és a dir que puguin recaure resolucions contradictòries.

El problema es planteja quan hi ha delictes connexos que no es poden jutjar separatament, i els uns estan atribuïts al Tribunal del Jurat i els altres a un jutge o tribunal professional. L'acord del Ple no Jurisdiccional del Tribunal Suprem, amb data 23 de febrer de 2010, va disposar que el Tribunal del Jurat ha de tenir competència per al delicte connex sempre que aquest delicte s'hagi comès tenint com a objectiu principal perpetrar un delicte que sigui de la competència del Tribunal del Jurat, és a dir, que ha de ser de la competència del jurat aquell delicte en què es facilita la comissió o en què es procura la impunitat.

En canvi, si l'objectiu perseguit és cometre un delicte que no és competència del Tribunal del Jurat i el que es comet per a facilitar aquest delicte o aconseguir-ne la impunitat és algun dels atribuïts al Tribunal del Jurat, en aquests casos la competència ha de ser del Jutjat Penal o de l'Audiència Provincial.

Per a tots els supòsits en què hi hagi dubtes sobre quin és l'objectiu principal perseguit per l'autor dels fets objecte de les actuacions i n'hi hagi un, almenys, que constitueixi delicte dels atribuïts al Tribunal del Jurat (per exemple, alguns supòsits de violació i homicidi), la competència s'ha de determinar d'acord amb la que correspon al delicte penat més greument entre els imputats.

Delicte de prevaricació

No obstant això, s'ha de tenir present que la llei afegeix que el Tribunal del Jurat no pot enjudiciar en cap cas per connexió el delicte de prevaricació. La raó no és altra que la impossibilitat que un tribunal llec valori si una decisió –judicial o administrativa– és ajustada a dret o no, per més que sigui possible que el delicte pugui ser connex al delicte de suborn (preguna si són connexos).

3.1.2. Aspecte subjectiu

L'article 24 de la llei exigeix que “resulti contra persona o persones determinades la imputació d'un delicte l'enjudiciament del qual sigui atribuït al Tribunal del Jurat”.

L'exigència comporta que hi hagi una persona determinada i identificable que aparegui com a presumpte autor dels fets delictius. No cal, això sí, que estiguin identificats tots els presumptes autors (si són identificats després, no hi ha res que impedeixi la realització de noves compareixences respecte d'aquests autors).

En els casos en què es tingui notícia de la comissió d'un delicte competència del Tribunal del Jurat, però que s'ignora la persona responsable, la investigació s'ha de seguir pels tràmits del procediment abreujat o sumari ordinari (segons el delicte investigat), fins a determinar el presumpte responsable.

3.1.3. Aspecte valoratiu

L'article 24 de la LECrim condiona la incoació del procediment a una prèvia valoració de la versemblança que tingui. Quan s'hagi d'indagar la realitat o falsedat dels fets, s'ha de fer pels tràmits del procediment que correspongui.

És evident que les parts han de recórrer la interlocutòria d'incoació del procediment davant el Tribunal del Jurat quan entenguin que no concorren les circumstàncies que hem analitzat; en tot cas, si s'incoa aquest procés i en vista de l'actuació es constata que el delictes comès és diferent d'aquell que es va considerar inicialment, no hi ha res que impedeixi que el procés es transformi en diligències prèvies, sumari ordinari o –fins i tot– judici per delictes lleus (art. 28 LJ).

3.2. Tramitació de la fase instructora

3.2.1. Compareixença

Una vegada incoat el procediment davant el Tribunal del Jurat, el Jutge d'Instrucció ha de convocar l'imputat a una compareixença, i també el Ministeri Fiscal i la resta de parts personades. En aquesta compareixença, el Jutge d'Instrucció ha de començar oint les acusacions i després el lletrat de l'imputat. Les parts han de sol·licitar aquí les diligències que considerin convenientes al seu dret o –si escau– el sobreseïment que correspongui.

3.2.2. L'objecte del procés

Oïdes les parts, el Jutge d'Instrucció ha de decidir si continua el procediment o no. Si el Jutge d'Instrucció acorda la continuació del procediment, ha de resoldre sobre la pertinència de les diligències sol·licitades per les parts.

No obstant això, a diferència d'altres procediments, la petició de diligències s'ha d'ajustar a les indicacions de la llei, ja que s'ha de tenir present que el jutge només ha d'ordenar practicar les diligències d'investigació que no es puguin practicar en la compareixença a què ens referirem més endavant i que siguin imprescindibles per a ordenar l'obertura del judici oral (art. 27). La regulació determina que les diligències que s'avancin han de ser excepcionals, i normalment han de quedar limitades a:

- 1) Les diligències d'assegurament a què fa referència l'article 13 de la LECrim.
- 2) La inspecció ocular (art. 326 a 333).
- 3) La recollida del cos del delictes i les proves (art. 334).
- 4) L'aixecament del cadàver, autòpsia o exhumació.
- 5) La testifical anticipada (només per raons inajornables que la justifiquin).
- 6) L'entrada i escorcoll.

7) L'aportació d'una prova documental.

En tot cas, i des de la defensa lletrada, s'ha de tenir present que el termini per a la petició de diligències d'investigació anticipades no és de preclusió. Passada aquesta compareixença, les parts poden demanar noves diligències en els cinc dies següents a la compareixença o la pràctica de l'última de les diligències acordades, cosa que permet buscar els contraelements probatoris que es considerin necessaris en vista del resultat de la investigació.

3.3. Fase intermèdia

Té un ordre diferent de la resta de processos:

1) **Escrits d'acusació i defensa.** Practicades les diligències anticipades que s'hagin acordat, les parts acusadores primer i la defensa després han de presentar un escrit –en els termes de l'article 650 de la LECrim. Els escrits han de contenir la petició d'obertura de judici oral, sobreseïment o acomodació a un altre procediment, i també la prova que es peticona per a fer-ne la pràctica en l'audiència preliminar.

2) **Audiència preliminar.** L'audiència preliminar s'inicia practicant les diligències que han demanat les parts i que han estat admeses pel Jutge d'Instrucció, i s'ha de destacar que només s'admeten les diligències que són necessàries per a resoldre sobre l'obertura del judici oral.

Una vegada practicades les proves, s'han de tornar a oir les parts perquè manifestin el que considerin sobre l'obertura del judici oral, tràmit en què poden mantenir la petició de l'escrit de qualificació provisional o modificar-lo segons la prova practicada. El jutge, excepcionalment, pot acordar diligències complementàries abans de resoldre i la seva decisió final ha d'optar entre:

- la transformació del procediment,
- el sobreseïment de la causa o
- l'obertura de judici oral peticonada per alguna de les acusacions.

Des d'una consideració professional, podem destacar les circumstàncies següents respecte d'aquesta fase processal (art. 32 *et seq.*) LJ:

a) La interlocutòria d'obertura del judici oral no és susceptible de cap recurs. La resta de decisions alternatives són susceptibles de reforma i apel·lació (subsidiària o posterior a la de reforma).

b) La interlocutòria d'obertura de judici oral ha de concretar els fets objecte d'acusació i després no es podrà acusar per cap fet diferent.

c) El jutge no ha de remetre mai a l'Audiència Provincial –per a enjudiciament– el contingut de la instrucció. El sumari s'ha de quedar en el jutjat d'instrucció, sense perjudici de les còpies o testimonis que tinguin les parts, però a l'Audiència Provincial s'hi ha de remetre només un testimoni dels documents següents:

- Dels escrits de qualificació de les parts.
- De les diligències d'investigació que no siguin reproduïbles en l'acte del judici.
- De la interlocutòria d'obertura de judici oral.

Aquesta característica és una de les més cridaneres d'aquest procés. Per a garantir un enjudiciament basat en la prova que es practiqui en el plenari, l'òrgan d'enjudiciament (incloent-hi el magistrat president) ha d'ignorar el contingut de la instrucció i només reben una còpia de les diligències d'investigació que no es puguin tornar a fer en l'acte del judici oral (inspecció ocular, entrada i escorcoll, etc.). És evident que les parts ha de tenir testimoni de les declaracions testificals, pericials o fins i tot de l'inculpat, però aquest contingut no ha de transcendir a cap dels que integren o integraran l'òrgan d'enjudiciament.

3.4. El judici oral

El mateix jutge d'instrucció ha d'emplaçar les parts a comparèixer davant l'Audiència Provincial en el termini de quinze dies. Han de comparèixer en aquest termini i quan ho facin han de presentar un escrit de qüestions prèvies si:

- a) Volen fer valer qualsevol de les qüestions o excepcions que preveu l'article 666 de la LECrim.
- b) Volen al·legar el que estimin oportú sobre la competència o inadequació del procediment.
- c) Volen al·legar la vulneració d'algun dret fonamental.
- d) Volen sol·licitar l'ampliació del judici a algun fet respecte del qual el Jutge d'Instrucció no hagi admès l'obertura.
- e) Volen demanar l'exclusió d'algun fet sobre el qual s'ha obert el judici oral, si es denuncia que no estava inclòs en els escrits d'acusació.
- f) Volen impugnar els mitjans de prova proposats per les altres parts i proposar nous mitjans de prova. En aquest cas, s'ha de donar trasllat a les altres parts del fet per tal que en el termini de tres dies puguin instar per escrit la inadmissió.

El magistrat president ha de dictar després la interlocutòria de fets justiciables i, a més, ha de resoldre sobre les qüestions prèvies plantejades i l'admissió de la prova proposada. S'ha de recordar una altra vegada que no es pot proposar com a prova documental la documentació de prova personal practicada en la fase sumarial (per exemple, testimoniatsges de les declaracions de testimonis).

Hi ha d'haver una compareixença per a resoldre les peticions d'excuses dels candidats a jurats.

El dia del judici s'han d'extreure per a sorteig nou candidats a jurats. Després de les preguntes de les parts, aquestes poden recusar –sense causa o motiu– a un màxim de quatre jurats les acusacions i quatre les defenses. A mesura que facin valer aquestes recusacions, s'ha de treure un nombre igual de nous candidats, fins a conformar els nou membres del jurat.

Després s'ha de desplegar el mateix procés per a designar els dos suplents.

El judici comença amb la lectura pel lletrat de l'Administració de Justícia dels escrits de qualificació. Tot seguit, el magistrat president obre un torn d'intervenció de les parts perquè expliquin al jurat la raó de les seves respectives qualificacions i la finalitat de la prova que han proposat. En aquesta ocasió poden proposar al magistrat president noves proves perquè es practiquin en l'acte, i aquest ha de resoldre després d'oír les altres parts.

Després d'aquesta informació al jurat sobre l'objecte del judici oral, s'aborda aquest objecte en la forma establerta per al procediment ordinari, i es culmina amb el tràmit de conclusions i informes, i la concessió a l'acusat del seu dret a intervenir en últim lloc.

El magistrat president elabora l'objecte del veredict, que són els fets –de càrrec o descàrrec– que han plantejat les parts i sobre la prova dels quals s'ha de pronunciar el jurat. No obstant això, abans de lliurar l'objecte del veredict al jurat, s'han d'oír les parts sobre la conveniència d'incloure o excloure determinades qüestions. El jutge ha de resoldre la petició de les parts sense ulterior recurs, sense perjudici que aquestes parts facin constar la seva protesta per a fer-ho valer en un eventual recurs contra la sentència.

Obtingut el veredict, s'ha de dissoldre el jurat. Si el pronunciament és condemnatòri, s'inicia (només davant el magistrat president) el judici de la pena, en el qual en vista del pronunciament del jurat les parts han d'informar sobre la pena o mesures que s'ha d'imposar a cadascun dels declarats culpables i sobre la responsabilitat civil. L'informe s'ha de referir a més a la concurrència dels pressupòsits legals de l'aplicació dels beneficis de remissió condicional, si el jurat ha emès un criteri favorable a aquesta. Complert això, el judici quedarà conclús per a sentència.

Cal fixar-se en el fet que aquest és l'únic procediment penal amb doble instància i control de cassació. La sentència dictada pel Tribunal del Jurat és susceptible de recurs d'apel·lació davant la Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia i s'hi pot recórrer en cassació davant la Sala Segona del Tribunal Suprem.

3.5. El judici de conformitat

També hi pot haver conformitat en el procediment davant el Tribunal del Jurat. L'article 50 de la LJ disposa que és procedent la dissolució del jurat si les parts demanen que es dicti sentència de conformitat amb l'escrit de qualificació que sol·liciti la pena més greu, o amb el que s'hagin presentat en l'acte.

A la pràctica, la conformitat se sol gestionar amb anterioritat al dia del judici oral, de manera que s'evita amb això tots els tràmits de constitució del jurat.

Conformitat encoberta

Cal fixar-se en el fet que la llei disposa que la pena conformada no pot excedir els sis anys de privació de llibertat, sola o juntament amb les de multa i privació de drets. A la pràctica, no falten territoris en què, quan l'acusat està d'acord amb l'acusació respecte d'un delictes de més pena, es fa una compareixença de l'acusat i s'aborda una conformitat encoberta semblant a la que hem analitzat en ocasió del procediment ordinari, de manera que s'evita també la constitució del jurat.

4. El judici per delictes lleus

És el procediment oportú per a l'enjudiciament de les infraccions penals qualificades com a delicte lleu, sempre que no siguin connexes a una infracció penal delictiva, ja que en aquest cas han de ser enjudiciades en el procés que correspongui al delicte principal.

4.1. Competència

L'òrgan competent per a l'enjudiciament és el Jutjat d'Instrucció del lloc de comissió de la infracció, excepte quan la competència per raó de la matèria correspongui al Jutjat de Violència sobre la Dona (Art.14.1 LECrim).

4.2. Especialitats

El procediment es caracteritza pel fet que hi falta la fase d'investigació. Els articles 963 a 965 de la LECrim disposen que tan aviat com tingui coneixement d'uns fets constitutius de delicte lleu el jutge competent ha de convocar a judici oral.

És evident que a la pràctica no sempre pot ser així. Hi ha moltes vegades en què és necessari o convenient fer certes indagacions. No resulta possible convocar a judici oral si s'ignora la identitat concreta del denunciador o no és convenient si no es practiquen determinades diligències com ara valorar pericialment una sanitat de la qual ha de dependre la indemnització o fins i tot si els fets són constitutius d'infracció penal o no (per exemple, lesions per imprudència en què la curació necessita només una primera assistència facultativa). En aquests casos, l'òrgan judicial ha de practicar unes mínimes diligències, no d'investigació, sinó de preparació de judici, i tan aviat com es pugui constituir la relació juridicoprocessal o disposi dels elements mínims per a abordar l'enjudiciament, s'ha d'assenyalar el judici oral i s'han de citar les parts.

Hi ha tres maneres de convocar a judici oral:

1) Si la policia té coneixement de delictes lleus d'agressió, lesions, amenaces, coaccions, injúries lleus, vexacions o furt i aquest coneixement és competència del mateix partit judicial en què ha de lliurar l'atestat, és aquesta mateixa policia la que ha de citar el denunciador, el denunciador i els testimonis perquè compareguin –en el dia i hora que hagi convingut prèviament amb el jutjat– directament al jutjat per fer el judici oral.

2) En els altres casos ha de remetre l'atestat al jutjat de guàrdia. Si el jutjat de guàrdia no és el competent per a l'enjudiciament, s'ha d'inhibir a favor del que ho sigui. Si és el competent per a l'enjudiciament ha d'actuar de dues maneres:

a) Si pot citar les parts i els testimonis per al mateix servei de guàrdia, ho ha de fer així.

b) En un altre cas, ha de citar per a la data que correspongui, que la llei fixa en un període màxim de set dies.

Cal tenir present que la citació ha de ser personal, en els termes que fixa l'article 166 *et seq.* de la LECrim.

D'altra banda, la citació ha d'anar acompanyada de la denúncia o amb expressió succinta dels fets denunciats (art. 962.2, i concordants, de la LECrim). També s'ha d'advertir el citat que pot comparèixer amb advocat i que ha d'assistir amb les proves de què intenti valer-se (962.1 i 967.1).

Les citacions que no satisfacin totes les exigències que hem indicat més amunt permeten que es pugui demanar la suspensió del judici oral o, si aquesta petició ha estat desatesa, la nul·litat del judici oral i de la sentència que hi va posar fi (art. 238.2 LOPJ).

És freqüent que alguna de les parts vulgui tenir alguna prova i que no tingui la possibilitat de portar-la per si mateixa (per exemple, algun testimoni que no és del seu àmbit de relacions personals o documental). En aquests casos, i amb caràcter previ a la celebració del judici oral, la part ha de presentar un escrit al Jutge d'Instrucció perquè citi o recapti aquesta prova. La petició de la prova el dia del judici resulta extemporània, ja que obliga a una suspensió amb perjudici dels assistents, de manera que en la pràctica forense sol ser rebutjada.

La llei imposa que s'escolti primer el denunciant i la prova que proposi, i després el denunciat i la seva prova (art. 969.1 LECrim). A la pràctica, la major part dels jutjats segueixen l'esquema d'oïr primer el denunciant i després el denunciat, per a passar després a la testifical d'acusació i defensa i pericial de l'un i l'altre. L'esquema resulta perjudicial per a la defensa, ja que en l'esquema legal el denunciat pot donar resposta a totes les qüestions que suscita l'acusació, i tenir coneixement de la prova en què es basa l'acusació. És veritat que l'esquema seguit pels tribunals és idèntic al que es preveu per al judici oral per delictes, però cal fixar-se en el fet que en l'enjudiciament de delictes, com sigui que hi ha hagut una fase d'instrucció, la defensa coneix les fonts de prova en què es basa la pretensió de l'acusació i hi actua d'acord, la qual cosa no passa en el judici per delictes lleus.

La incompareixença justificada (per causes alienes a la voluntat de l'afectat) justifica la suspensió del judici oral o –si escau– la nul·litat d'aquest judici oral i de la sentència que hi va posar fi. En tot cas, la impossibilitat d'assistència ha de ser provada, i se sol exigir que s'hagi fet valer per a demanar la suspensió del judici oral.

Incompareixença injustificada

La incompareixença injustificada de l'acusat no ha pas de determinar la suspensió del judici oral (art. 971), de manera que a la pràctica se sol fer el judici en absència seva. Així, no resulta estrany que la sentència pugui ser condemnatòria, tenint en compte que la prova que es practiqui en el judici oral ha de ser normalment de càrrec, sense que hi hagi una prova que indiqui el contrari.

La incompareixença del denunciador és obligada legalment, però tot i això la pràctica forense sol abordar el judici sense el denunciador, la qual cosa –sense el seu testimoni– se sol liquidar amb una sentència absolutòria per falta de prova de càrrec.

L'article 970 de la LECrim disposa que, si el denunciador resideix fora de la demarcació del jutjat, no té l'obligació de concórrer a l'acte del judici i pot dirigir al jutge un escrit en què al·legui el que estimi convenient en defensa seva, i també d'apoderar un advocat o procurador que presenti en aquell acte les al·legacions i les proves de descàrrec que tingui.

La facultat només es preveu per a l'acusat –que no es veu perjudicat a haver de sortir fora del seu lloc de residència, per una denúncia aliena en què la versemblança no ha estat analitzada. No és una facultat que es permeti per al denunciador, ni per al denunciador que viu en el lloc del judici oral. Tant l'un com l'altre només poden defensar les seves pretensions en l'oportú debat contradictori.

En el judici per delictes lleus regeix el principi acusatori, de manera que la sentència condemnatòria no solament queda supeditada a l'acreditació de la responsabilitat del denunciador, sinó al fet que alguna de les parts hagi demanat condemna per a alguna de les parts, sense que el jutge pugui imposar una pena superior a la sol·licitada per aquestes.

Pel que fa a les responsabilitats civils, com que és una acció civil acumulada, regeix el principi de justícia pregada, que impedeix concedir més d'allò que s'ha reclamat.

L'article 969.2 de la LECrim disposa que el Fiscal ha d'assistir als judicis sobre delictes lleus sempre que hi sigui citat. No obstant això, el Fiscal General de l'Estat ha d'impartir instruccions sobre els supòsits en què, en atenció a l'interès públic, els fiscals poden deixar d'assistir al judici, quan la persecució del delictes lleus exigeixi la denúncia de l'ofès o perjudicat.

En aquests casos, l'afirmació en judici dels fets denunciats per part del denunciador (que pot haver comparegut sense assistència lletrada) té valor d'acusació, encara que no els qualifiqui ni assenyali pena (art. 969 LECrim). Així, la qualificació s'ha de regir pel principi de *iura novit curia* ('el jutge coneix el Dret') i es pot recórrer contra la sentència en tota l'extensió prevista pel legislador.

Es pot recórrer contra la sentència en el termini de cinc dies des de la notificació i el recurs ha de ser en els termes expressats per al procediment abreujat en els articles 790 a 792 de la LECrim.

Exercicis d'autoavaluació

1. Ha mort l'A després de ser apunyalat en una baralla en una discoteca:

- a) La investigació s'ha de portar com a diligències prèvies, fins que no consti que el dol de l'autor era matar-lo i no lesionar-lo.
- b) La investigació s'ha de portar com a sumari ordinari, fins que se sàpiga la persona a la qual es pot imputar la mort.
- c) La investigació s'ha d'incoar en un procediment davant el Tribunal del Jurat.
- d) Cada jutge té el seu propi criteri pel que fa al procediment que cal seguir, però només té importància quan s'hagi d'abordar l'enjudiciament.

2. En el procediment ordinari...

- a) el Jutge d'Instrucció decideix si la prova és suficient per a obrir un judici oral a l'encausat.
- b) termina la fase d'investigació quan li ho ordena l'Audiència Provincial.
- c) l'Audiència Provincial obre un judici oral, en vista de les fonts de prova que només l'instructor decideix.
- d) l'Audiència Provincial pot retornar el procés a fase d'investigació.

3. Contra la sentència dictada per l'Audiència Provincial en un procediment sumari...

- a) s'hi pot recórrer en apel·lació per qualsevol causa davant el Tribunal Superior de Justícia.
- b) s'hi pot recórrer en apel·lació davant el Tribunal Superior de Justícia si és per delictes inferior a cinc anys de presó, si no solament és procedent en cassació davant el Tribunal Suprem.
- c) s'hi pot recórrer en cassació al Tribunal Suprem per trencament de llei. Per trencament de forma, ha de ser recorreguda en cassació davant la Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia.
- d) s'hi pot recórrer-se en cassació al Tribunal Suprem, per les causes establertes en la llei.

4. Les diligències urgents...

- a) és un tipus de procediment.
- b) és la forma amb què s'anomena la fase d'investigació en el procediment per a l'enjudiciament ràpid de determinats delictes.
- c) és una subespècie del procediment abreujat.
- d) és la forma en què s'obtenen fonts de prova peremptòries en qualsevol tipus de procediment.

5. En M ha estat detingut venent una paperina de cocaïna i és posat a la disposició del jutjat d'instrucció.

- a) És procedent la incoació d'un procediment davant el Tribunal del Jurat.
- b) És procedent la incoació d'unes diligències prèvies.
- c) És procedent la incoació d'unes diligències urgents.
- d) És procedent la incoació d'un sumari ordinari.

6. En N ha estat detingut venent CD amb fonogrames no autoritzats. És traslladat al jutjat de guàrdia i el jutge acorda tramitar els fets com a diligències prèvies.

- a) La decisió està ben adoptada, mentre no s'acrediti que l'import del que s'ha defraudat és inferior a 400 euros.
- b) Ha d'incoar un judici per delictes lleus, que ha de transformar en diligències prèvies si s'acredita que el que s'ha defraudat excedeix el valor de 400 euros.
- c) Ha d'incoar diligències urgents.
- d) Ha de sobreseure les actuacions fins que el perjudicat presenti la denúncia.

7. Un cèlebre artista atropella un individu en un enclavament allunyat de tot arreu i en un moment de nul trànsit. L'autor fuig i l'atropellat perd una cama, si bé salva la vida per haver estat trobat en la mitja hora següent al sinistre i traslladat de seguida a l'hospital. La policia deté l'autor per un delictes de lesions imprudents i omissió del deure de socors.

- a) S'ha d'incoar un procediment davant el tribunal del jurat.

- b) És procedent incoar unes diligències prèvies.
- c) Les lesions s'ajusten al procediment abreujat i l'omissió del deure de socors, a un procediment davant el Tribunal del Jurat.
- d) S'ha d'incoar un sumari, perquè s'enfronta a penes conjuntes superiors a nou anys de presó.

8. No consta la citació a judici per delictes lleus del vostre client. El dia del judici va comparèixer sense lletrat –no consta com va saber de l'enjudiciament–, però va ser condemnat en sentència. Us ha encomanat l'apel·lació.

- a) No hi podem fer res, ja que, com que va comparèixer, s'esmenen els defectes de la citació.
- b) La infracció ens permet demanar la nul·litat del judici oral i la sentència, perquè no consta que s'informés el nostre client dels seus drets a servir-se d'un advocat i de comparèixer amb la prova de què intentava valer-se.
- c) La infracció ens permet demanar l'absolució, perquè la citació no consta correctament.
- d) Els defectes de citació no tenen transcendència, ja que no hi ha indefensió material.

9. El judici es va abordar sense citar el nostre client, que ha estat condemnat.

- a) El tribunal només pot acordar la nul·litat del judici oral i de la sentència, si ho demana alguna de les parts. No pot acordar de cap manera d'ofici la nul·litat.
- b) Hem de demanar només l'absolució.
- c) Com que el tribunal pot declarar la nul·litat, és convenient que demanem la nul·litat, però no ens hem de descuidar de demanar l'absolució i –subsidiàriament– la minoració de la pena.
- d) Hem de demanar la nul·litat i per si es desestima –supòsit improbable– anunciem que se'ns doni trasllat per a interposar els motius de revocació.

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1. b

2. c

3. d

4. b

5. b

6. c

7. a

8. a

9. a

Abreviatures

CE Constitució espanyola

CP Codi penal

ITS Interlocutòria del Tribunal Suprem

LECrim Llei d'Enjudiciament Criminal

LOPJ Llei Orgànica del Poder Judicial

PIDCP Pacte Internacional dels Drets Civils i Polítics

RCL Repertori Cronològic de Legislació Aranzadi

RTC Repertori del Tribunal Constitucional

SSTC Sentències del Tribunal Constitucional

STC Sentència del Tribunal Constitucional

STEDH Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans

STS Sentència del Tribunal Suprem

TC Tribunal Constitucional

TEDH Tribunal Europeu de Drets Humans